

Preventie van klauwproblemen bij zeugen in groepshuisvesting

Tekst en beeld: Liesbet Pluym – Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde – Faculteit Diergeneeskunde - UGent.

Kreupelheid ondermijnt het welzijn van de dieren en kan tot grote financiële verliezen leiden. Een van de oorzaken van kreupelheid bij zeugen zijn klauwaandoeningen. Omdat de behandeling van klauwaandoeningen vaak niet loont, is preventie van groot belang.

Kreupelheid komt frequent voor bij zeugen in groepshuisvesting. Op Vlaamse varkensbedrijven blijkt gemiddeld 9,7% van de in groep gehuisveste zeugen kreupel te zijn. Kreupelheid gaat steeds gepaard met een verminderd welzijn van de dieren en kan tot grote financiële verliezen leiden. De geschatte kosten voor een kreupel zeug variëren tussen 37 en 138 euro. Kreupelheid is het typische symptoom van een dier dat lijdt aan beenwerkproblemen. Bij zeugen zit het probleem vaak in de klauwen of hoger in de poten door stoornissen in de bot- en kraakbeenstofwisseling. Liefst 60 tot 90 procent van de in groep gehuisveste zeugen vertoont klauwletsels. De intensieve huisvesting van zeugen op betonroosters, vaak in afwezigheid van strooisel, ligt mee aan de basis van dit hoge percentage. Hoewel veel dieren klauwletsels vertonen, zullen niet al deze dieren kreupel zijn. Van alle gevallen van kreupelheid is 5 tot 20 procent te wijten aan klauwaandoeningen. Of een zeug al dan niet kreupel is, wordt bepaald door de locatie en de ernst van de klauwletsels. Zo zal een zeug met diepe wandhoornscheuren eerder kreupel zijn dan een zeug met milde woekering van de balhoorn. Klauwletsels zijn ook een belangrijke ingangspoort voor infecties. Die infecties kunnen verder opklimmen en aanleiding geven tot ontsteking van gewrichten en omliggende weefsels. Zeugen met klauw-infecties zijn vaak ernstig mank en weigeren soms zelfs op te staan. De behandeling van klauwaandoeningen is arbeidsintensief en in veel gevallen zonder goede afloop. Preventief werken heeft dus zijn meerwaarde. De voornaamste factoren die de ontwikkeling en ernst van klauwletsels beïnvloeden zijn genetische aanleg, huisvesting, voeding en management. Zij vormen de sleutel tot het voorkomen van kreupelheid veroorzaakt door klauwaandoeningen.

De behandeling van klauwaandoeningen is arbeidsintensief en in veel gevallen zonder goede afloop. Preventief werken heeft dus zijn meerwaarde.

Aanleg

Klauwletsels worden het meest gevonden aan de achterpoten en vaker aan de buitenklauwen dan aan de binnenklauwen. Buitenklauwen zijn groter dan binnenklauwen. Die ongelijkheid is het meest uitgesproken aan de achterpoten en vergroot naarmate de dieren ouder worden. Hoe sterker het verschil in grootte, hoe groter de kans op klauwletsels. Er werden genen gevonden die het ontstaan van ongelijke klauwen bevorderen. Verder onderzoek moet uitwijzen of selectie naar jonge opfokzeugen zonder deze genen, het aantal klauwletsels kan beperken. Net als bij ongelijke klauwgroottes zullen ook zeugen met te lange klauwen sneller klauwletsels ontwikkelen en ook sneller afgevoerd worden van het bedrijf. Te

lange klauwen kunnen het gevolg zijn van een te snelle groei, onvoldoende slijtage, of een afwijkende beenstand. Hoewel het nog niet wetenschappelijk bewezen is, wordt gesuggereerd dat zuurder voeder, zoals brijvoeder, de hoorn groei zou versnellen. Ook bij onvoldoende slijtage van de klauwhoorn zoals op gladde vloeren of bij ingestrooide stallen kunnen te lange klauwen ontstaan. Te snelle hoorn groei is ook matig overerfbaar.

Huisvesting

Het nauwe contact tussen klauw en vloer maakt van de vloer een van de belangrijkste risicofactoren voor de ontwikkeling van klauwletsels. Huisvesting van zeugen op niet-ingestrooide gedeeltelijke of volledige

betonroosters wordt beschouwd als minst ideale vloertype naar klauwletsels toe. Gebruik van stro kan een oplossing bieden op voorwaarde dat het stro proper en droog wordt gehouden. Is dit niet het geval, dan zullen de klauwen verweken en ontstaan er net gemakkelijker klauwletsels. De beperkte slijtage van de klauwhoorn op stro kan gecompenseerd worden door gebruik te maken van een niet-ingestrooide mestgang. Ook die wordt best zo droog mogelijk gehouden (via rooster of mest-schuif). Een lichte helling van het ingestrooide ligbed richting de mestgang bevordert de drainage van urine.

In huisvestingsystemen die geen gebruikmaken van strooisel, zijn de kwaliteit van de vloer en hygiëne de kernbegrippen om klauwletsels en -infecties te voorkomen. Op te gladde vloeren zullen dieren uitglijden met overbelasting van de gewrichten, spierletsels en fracturen tot mogelijk gevolg. Te ruwe vloeren leiden tot overmatige slijtage van de klauwhoorn terwijl op te harde vloeren kneuzingen en zwellingen van en rond de gewrichten ontstaan. Voor opgroeiende varkens wordt een minimum-wrijvingscoëfficiënt van 0,63 aangeraden om uitglijden te vermijden. Voor zeugen in groepshuisvesting bestaan nog geen concrete richtlijnen. Bij gebruik van roostervloeren zijn ook de zogenaamde 'void ratio' en de roosterspleetbreedte belangrijk. De 'void ratio' van een roostervloer is de verhouding van de oppervlakte aan roosterspleten ten opzichte van de totale vloeroppervlakte. Voor zeugen mag dit maximaal 50 procent zijn. Betonroosters hebben meestal een maximale 'void ratio' van 20 procent en zijn dus veilig voor gebruik bij zeugen. De maximale roosterspleetbreedte voor huisvesting van zeugen is bij wet vastgelegd op 2 cm. Zijn de openingen tussen de roosterlatten te breed dan kunnen zeugen met de (bij-)klauwen vast komen te zitten met verwondingen of zelfs afgescheurde (bij-)klauwen tot gevolg. Ook de ouderdom en de slijtbaarheid van een vloer spelen een rol. Oude vloeren zijn vaak ruwer met afbrokkelende latranden en verbrede roosterspleten. Hoe dichter de voeder- en drinkwateraanvoer bij elkaar staan, hoe sneller beton degradeert. Bij menging van water en voeder ontstaat immers een verzurend mengsel. Gebruik van opvangbakjes onder de nippels kan de degradatie vertragen. Aanbrengen van een coating kan helpen maar heeft een beperktere levensduur (aantal jaren).

Naast een goede roosterkwaliteit, is ook een goede hygiëne van groot belang. Natte, met mest en urine bevulde vloeren verweken de

klauwen. Door de chronische irritatie van het zachte klauwbalgebied ontstaan erosies en hoornwoekeringen te vergelijken met kloven en eelt bij de mens. Bovendien vormen natte, bevulde vloeren een ideaal klimaat voor bacteriën wat de kans op klauwinfecties sterk verhoogt. Grondige en frequente reiniging van de stalvloeren is dan ook een belangrijk onderdeel van de strategie om klauwaandoeningen te voorkomen. Uit onderzoek is bovendien gebleken dat frequente reiniging de degradatie van betonvloeren niet versnelt maar zelfs kan vertragen.

Voeding

De voornaamste nutriënten die een invloed hebben op de klauwgezondheid zijn vetzuren, de aminozuren methionine en cystine, de mineralen calcium, zink, koper, mangaan, selenium en chroom en de vitamines A, D, E en biotine. De wetenschappelijke informatie over het effect van deze nutriënten op de ontwikkeling van klauwletsels bij zeugen in groepshuisvesting is echter verouderd, tegenstrijdig of afwezig. De vastgelegde mineralen- en vitaminevereisten voor zeugen zijn gericht op een optimale groei en reproductie. Gesuggereerd wordt dat de behoeften voor een optimale klauwgezondheid hoger zouden liggen. Supplementatie kan zeker een positief effect hebben indien er tekorten zijn aan bepaalde nutriënten. Of gehalten boven de vastgelegde vereisten de ontwikkeling van klauwaandoeningen en kreupelheid bij zeugen algemeen kunnen voorkomen, kan op dit moment niet met zekerheid worden gezegd. Gezien het multifactoriële karakter

zal het effect van supplementatie wellicht ook afhangen van de huisvesting en het management, de leeftijd en ras van de dieren, enz. Meer onderzoek naar de effecten van de voeding op klauwproblemen bij de hedendaagse hoogproductieve varkens is wenselijk.

Management

Het routinematig klauwbekappen zoals bij rundvee gebeurt, is niet gebruikelijk bij zeugen. Regelmatig bekappen van zeugen als preventieve maatregel heeft geen invloed op de ontwikkeling van klauwletsels noch op de levensduur van een zeug. Routinematig klauwbekappen kost tijd en geld en heeft dus weinig meerwaarde als preventieve maatregel. Bekappen van zeugen met te lange (bij-)klauwen kan wel worden geadviseerd. Zo wordt voorkomen dat dieren een permanent afwijkende stand ontwikkelen of dat te lange (bij-)klauwen afscheuren. Het gebruik van voetbaden wordt zowel ter behandeling als ter preventie van klauwaandoeningen aangeraden. Voetbaden kunnen het aantal klauwletsels niet beperken maar kunnen wel nuttig zijn voor het voorkomen en behandelen van klauwontstekingen.

Besluit

In groepshuisvesting op betonroosters zonder strooisel zijn kwaliteit van de vloer, een goede hygiëne en een uitgebalanceerd dieet de kernbegrippen in de strategie om klauwproblemen te vermijden. Het bekappen van te lange tenen en het gebruik van voetbaden, kunnen helpen om klauwaandoeningen te beperken of te vermijden.

Varkensbedrijf

HOME HAMVRAAG FOCUS INTERNATIONAL OVR TECHNIEK
MANAGEMENT AGRAFIEK

Topstories

- Export van onbehandelde mest in stijgende lijn**
5 juli
Naar jaarlijkse gewoonte bevocht het VCA de mestverwerkingssector over de stand van zaken en evolutie...
- Werkgroep stopzetting chirurgische castratie opgericht**
2 juli
Binnen de school van het 'Katsenwafel' hebben vertegenwoordigers van de
- Politiek akkoord over nieuw GLB**
27 juni
Eigenaren wordt op de Landbouwraad in Luxemburg de deadline van de Raad herbevestigd met het oog op ...

Actueel

- Beurs Den Bosch gaat niet door**
De Landbouw Vakbeurs & Hiertopbeurs 2013 gaat niet door. Zo maakte Expo Management samen met coproducent Biabarnhallen 's-Hertogenbosch/ Libera...
- Resultaten en kostprijs internationaal vergeleken**
Natuurlijke omstandigheden, specifieke uitkomsten, machinaalgebonden druk en vakken, het zijn stuk voor stuk factoren die de ontwikkeling en de ko...
- Vruchtbaarheidsindex zeugenlijfjassen 2013.2**
9 augustus
- Samenwerking wordt noodzakelijk**
9 juni

LEES DE LAATSTE NIEUWTJES UIT DE SECTOR OP

WWW.VARKENSBEDRIJF.BE